

Kommunstyrelsens
stadsutvecklingsutskott

Program för konst och kultur i det offentliga rummet

Yttrande till kommunstyrelsens arbetsutskott

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott tillstyrker enheternas för fastighetsutveckling och strategisk stadsutveckling förslag till program för konst och kultur i det offentliga rummet

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har tagit fram ett förslag till program för konst och kultur i det offentliga rummet. Det bygger på den metod för medskapande, konst och kultur som har utvecklats inom *Konsten att skapa stad* och innebär att kommunstyrelsen ska ha hela ansvaret för tillkomst av konst i det offentliga rummet och utveckling av det offentliga rummet genom medskapande, konst och kultur.

Natur- och trafiknämnden har lyft att ansvaret för drift och underhåll av bestående konst bör ligga på den nämnd som ansvarar för övrig drift i den miljö där konsten finns, så att natur- och trafiknämnden ansvarar för konst utomhus (allmän plats och park- och naturmark) och kommunstyrelsen för konst inomhus. Frågor om drift och underhåll av konst inomhus skulle således ligga inom stadsutvecklingsutskottets beredningsansvar, liksom ansvaret för tillkomst av konst och användning av medskapande, konst och kultur i utveckling av Nacka som geografiskt område. Kulturnämnden får enligt förslaget ett uppdrag att genom *Öppna konsten* utveckla kommunens attraktionskraft genom att dokumentera och ytterligare tillgängliggöra befintlig offentlig konst. Kulturnämnden har tillstyrkt förslaget.

Enheten för fastighetsförvaltning och enheten för strategisk stadsutveckling föreslår att stadsutvecklingsutskottet tillstyrker förslaget till program, med ett ansvar för drift och underhåll enligt natur-och trafiknämndens förslag. Den omfattande stadsutveckling och utveckling av lokala centra i Nacka behöver utvecklade metoder för att göra Nacka attraktivt också medan byggprocesser pågår.

Ärendet

Kommunstyrelsens arbetsutskott har tagit fram ett förslag om ett program för konst och kultur i det offentliga rummet. Förslaget bygger på en sammanvägning av de två metoder som tillämpas idag, *Konsten att skapa stad* och *Öppna konsten*. Stadsledningskontoret har i tjänsteskrivelsen till förslaget om programmet beskrivit de två metoderna utförligt (bilaga 2), så här görs endast en kortare beskrivning av dem. Stadsledningskontoret har också bilagt den redovisning av arbetet med *Öppna konsten* som kulturhuset Dieselverkstaden har sammanställt.

Öppna konsten utgår från den av kommunfullmäktige den 19 april 2010, § 69 beslutade visionen ”*Den öppna konsten ska bjuda in, beröra och berika människor och mötesplatser för konsten i det offentliga rummet i Nacka*”. I samma beslut antog kommunfullmäktige en strategi för arbetet med offentlig konst i Nacka. Det samlade ansvaret för arbetet med offentlig konst i Nacka lades på kulturnämnden, och den dåvarande tekniska nämnden fick ansvaret för drift och underhåll av den offentliga konsten på allmän plats. Det finns dock inte någon bestämmelse om det i natur- och trafiknämndens reglemente idag.

Med början i ett Vinnova-projekt inom det program som kallas ”FRÖN - för ökad innovation i offentligt finansierad verksamhet” har arbetssättet *Konsten att skapa stad* utvecklats inom kommunstyrelsens ansvar för stadsutveckling. *Konsten att skapa stad* handlar om medskapande konst, kultur och konstnärlig kompetens som resurser för ökad innovationskraft och hållbarhet i stadsutvecklingen. Metoden är tänkt att tillfredsställa behov och önskemål uttryckta av Nackas medborgare i olika undersökningar och dialoger och bygger på tanken att konstnärliga uttryck i stadsutvecklingsprocessen är viktiga för att människor ska trivas och må bra. *Konsten att skapa stad* vilar på de fyra genomförandestrategier som togs fram i samband med visionen för Nacka stad¹. Den består av fyra olika kategorier eller *växlar*, beroende på karaktär och tidsomfattning. Benämningen på växlar kopplar till upplevelsen av ljus från det korta, snabba ljuset i ”stjärnstoft” till det fasta ljuset i ”lava”, som stelnar och består.

Förslaget om ett samlat program för konst och kultur i det offentliga rummet

Förslaget om ett samlat program för konst och kultur i det offentliga rummet har varit på remiss till kulturnämnden och natur- och trafiknämnden. Kulturnämnden har tillstyrkt förslaget². Natur- och trafiknämnden har, sammanfattningsvis, föreslagit att ansvarsfördelningen för driften av konsten, liksom all annan form av drift som till exempel snöröjning,

¹ 1) Ansvarsfullt och hållbart, 2) mod, kreativitet och innovation, 3) tillsammans i samspel och 4) välkomnande under tiden

² 13 februari 2018, § 8,

belysning, sopkorgstömning, borde utgå från vem det är som ansvarar för drift och underhåll av fastigheten i övrigt³. Enheterna för fastighetsförvaltning och strategisk stadsutveckling ställer sig bakom det förslaget och redovisar förslaget till program med den ansvarsfördelningen.

Det föreslagna programmet om konst och kultur i det offentliga rummet delar in ansvaret för området i fyra delar.

- Kommunstyrelsen ansvarar för metoderna för utformning och utveckling av konst i offentliga rum.
- Kulturnämnden ansvarar för dokumentation och tillgänglighet till konst i offentliga rum genom den *Öppna konsten* och för konstarkivet.
- Natur- och trafiknämnden ansvarar för drift och underhåll av konst i offentliga rum där nämnden i övrigt har ansvaret för drift och underhåll.
- Kommunstyrelsen ansvarar för drift och underhåll av konst i offentliga rum där kommunstyrelsen i övrigt har ansvaret för drift och underhåll.

Sammanfattningsvis bygger förslaget om ett tredelat ansvar på följande. Konsten att skapa stad har en starkare betoning på medskapande och användning av konst och kultur för att utveckla Nacka som geografiskt område än *Öppna konsten*. Samtidigt har kommunfullmäktige i beslutet om *Öppna konsten* lagt ett uppdrag på kulturnämnden om tillgänglighet till och dokumentation av konst i det offentliga rummet, som blir allt väsentligare när Nacka kommun utvecklas i Nacka stad på västra Sicklaön och i utvecklingen av övriga lokala centra.

Kulturnämnden får i förslaget ett förstärkt uppdrag rörande dokumentation av och tillgänglighet till konst i kommunens offentliga rum, med beteckningen *Öppna konsten*. I uppdraget ingår även ansvar för kommunens konstarkiv. Natur- och trafiknämnden föreslås, som redan angetts ovan få ett tydligt uppdrag för drift och underhåll av konst i de offentliga rum som nämnden i övrigt har det ansvaret i. Kommunstyrelsen föreslås få det ansvaret för offentliga rum som kommunstyrelsen har drift- och underhållsansvar för. Natur- och trafiknämndens och kommunstyrelsens kunskap på de områdena ska tas tillvara i planeringen av konst i det offentliga rummet.

Konst i välfärdslokaler

Konst finns också i välfärdslokaler såsom skolor och särskilda boenden. I arbetsutskottets förslag ingår att metoderna för att använda medskapande, konst och kultur ska tillämpas även för konst i sådana lokaler och om det är lämpligt, tillkomst av sådana lokaler. Enheten för fastighetsförvaltning ställer sig bakom förslaget och föreslår att stadsutvecklingsutskottet tillstyrker det.

---

³ 20 februari 2018, § 27

Metoder för att skapa konst och kultur i det offentliga rummet

I det föreslagna programmet anges att utformning och utveckling av det offentliga rummet ska ske genom medskapande, konst, kultur och konstnärlig kompetens. För detta föreslås en modell som benämns *Konsten att skapa stad* på västra Sicklaön och *Konsten att skapa konst i hela Nacka* inom kommunens övriga geografiska områden. Modellen ska, som angetts ovan, även användas när kommunen utvecklar egna fastigheter för välfärdsändamål.

Modellen består av följande grundläggande metoder.

Växel 0) STJÄRNSTOFT

Utveckling av platsens egen lyskraft eller ljus; lokala och plats specifika program tas fram i samspel med närboende och andra aktörer. Insatsen är en process som syftar till att vaska fram platsens själ, karaktär, identitet, platsens DNA. Stjärnstoft fungerar som underlag till kommande arbete med nyskapande arkitektur, gestaltungsprogram, konstprogram och insatser inom växlarna 1, 2 och 3.

Växel 1) TOMTEBLOSS

Lyser upp en kort stund – upp till en vecka. *Tillfälliga och kortvariga insatser* eller aktiviteter såsom festivaler och evenemang av olika slag.

Växel 2) LÄGERELDAR

Lyser upp och värmer lite längre - från en vecka upp till några år. *Tillfälliga och lite längre insatser eller aktiviteter* såsom aktivering av tomma lokaler, pop up-parker och andra installationer som kan fungera som inspiration eller oaser i byggkaos.

Växel 3) LAVA

Väller fram, lyser upp och värmer, stelnar och blir permanent. *Insatser och aktiviteter som leder till en permanent installation av bestående karaktär* såsom unika attraktiva målpunkter med konstnärlig höjd och/eller utveckling av offentliga platser genom aktivt medskapande av medborgare.

Växel 4) VINTERGATAN

Bevarar, vårdar och ombesörjer för framtiden. *Insatser för att den permanenta konsten ska bestå* genom rationella förutsättningar att underhålla och drifta konstverk på ett hållbart sätt. Dessa aspekter skall beaktas och inkluderas framför allt i växel 3, men även i växel 1 och 2. Växel 4 skapar goda förutsättningar och underlag för att öppna konsten för allmänheten och stödja att konstnärliga berättelser lever kvar över tid.

Öppna konsten i det föreslagna programmet

I det föreslagna programmet anges att konsten i det offentliga rummet ska bjuda in, beröra och berika människor. Öppna konsten ska bidra till och utveckla kommunens attraktionskraft genom att, dokumentera och registrera Nackas offentliga konst. Ett väsentligt uppdrag blir också att ytterligare utveckla tillgängligheten till konsten i det offentliga rummet genom

- att skapa förutsättningar för ännu fler konstvandringar och konstorienterade applikationer

- medskapande aktiviteter för barn och unga kopplat till övrig verksamhet i Nacka

Konstarkivet och konstkommunikation på hemsida och i sociala medier ska vara delar av Öppna konsten.

I förslaget anges att i de fall som konst i det offentliga rummet behöver flyttas tillfälligt eller permanent eller annars tas om hand när arbetet med att genomföra utbyggnaden av Nacka stad och lokala centra pågår eller välfärdsfastigheter med konstnärlig utsmyckning byggs om och utvecklas, ska kulturnämnden planera för och säkerställa omlokalisering och tillgänglighet under temporär placering.

Enheternas för fastighetsförvaltning och strategisk stadsutveckling bedömning av det föreslagna programmet

Kulturnämnden har sedan visionen för Öppna konsten antogs arbetat brett med konst i den offentliga miljön och som framgår av den sammanställning som kulturhuset Dieselverkstaden har gjort, så har det tillkommit många konstverk genom Öppna konsten. Dessa konstverk berikar på många sätt de offentliga rummen i Nacka.

Den kraftfulla stadsutveckling och utvecklingen av de lokala centra som Nacka står inför ställer dock andra krav på de offentliga rummen än tidigare. Under flera år ska Nackaborna bo, verka och leva i en miljö som är i omvandling. De metoder som har utvecklats i Konsten att skapa stad erbjuder fler verktyg för byggherrar, konstnärer och medborgare att tillsammans skapa, förändra och använda de offentliga rummen. Att strukturera det kommunala ansvaret gällande offentlig konst, med ett förstärkt ansvar för kulturnämnden att tillgängliggöra konsten i det offentliga rummet, skapar tydligare interna processer och mer värde för medborgarna ur flera olika aspekter.

Enheterna föreslår att kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott tillstyrker att metoden ska benämnas *Konsten att skapa stad* när det handlar om utvecklingen av västra Sicklaön (Nacka stad) och *Konsten att skapa konst i hela Nacka*, för utveckling av kommunens övriga delar. Den senare kan initialt kännas ovan men enheterna bedömer att det är viktigt att visa att det handlar om utveckling av territoriet i hela Nacka och att det finns olika utvecklingsbehov i olika delar av kommunen. Även om metoderna är desamma är det olika förutsättningar för tillämpningen om det handlar om stadsutveckling eller utveckling av lokala centra.

Enheten för fastighetsförvaltning delar natur- och trafiknämndens bedömning att ansvaret för drift och underhåll ska följa den nämnd som har ansvaret för drift och underhåll av det som omger den aktuella konsten. Det är rimligt att natur- och trafiknämnden respektive kommunstyrelsen hanterar hela ”utrymmet” ansvarsmässigt och ekonomiskt. Lite förenklat blir det att kommunstyrelsen har ansvar för drift och underhåll av konst inomhus och natur- och trafiknämnden för konst utomhus. Ansvariga enheter kommer att samordna kunskapen som behövs för växeln ”Vintergatan” och medverkan i de övriga växlarna.

Ekonomiska konsekvenser

Om det föreslagna programmet antas kommer de ekonomiska konsekvenserna att hanteras i ärendet om mål och budget.

Konsekvenser för barn

Det föreslagna programmet förväntas ha positiva konsekvenser för barn, då en levande offentlig miljö skapar trygghet och tillgänglighet till konsten.

Bilagor

1. Enheternas för fastighetsförvaltning och strategisk stadsutveckling förslag till program för konst och kultur i det offentliga rummet
2. Stadsledningskontorets underlag för arbetsutskottets remissbeslut den 12 december 2017, §
3. Rapport "Ett urval av offentlig konst"

Kersti Hedqvist
Enhetschef
Enheten för fastighetsförvaltning

Andreas Totschnig
Enhetschef
Enheten för strategisk
stadsutveckling